ऑनलाईन जागरूक रहा

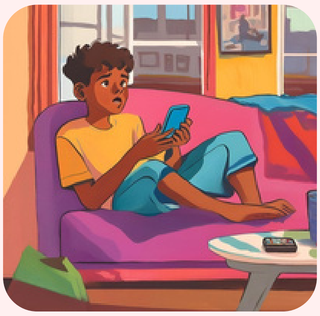

आदिलला त्याच्या नवीन फोनबद्दल माहिती होत असताना, त्याला जाणवते की इंटरनेटचा प्रवास नेहमीच सोपा नसतो, वाटेत झटके आणि अडथळे येतात! तुम्ही त्याला स्वतःचे संरक्षण कसे करावे हे शिकण्यास मदत करू शकता का?

आदिलच्या फोनवर, त्याला वेगवेगळ्या एप्सवर अनेक संदेश, पोस्ट्स आणि सूचना मिळतात! कालच्या सूचना पहा आणि उजवीकडील प्रश्नांचा विचार करा:

सं.९:०० वा. आदिल

- तुमच्या फोन फोटोग्राफीमध्ये सुधारणा करण्यासाठी सूचना!
- या आठवड्याच्या शेवटी तुम्ही नक्की पहावे असे बिंज-वर्दी शो!
- तुम्हाला रडवणाऱ्या बॉलीवूड स्टार्सच्या हृदयद्रावक कहाण्या!
- नवीन वैज्ञानिक संशोधनामुळे लुप्तप्राय प्रजातींचे संरक्षण होण्यास मदत होईल!
- मुलीला अज्ञात डायरी सापडली - पुढे काय होते हे ऐकून तुम्हाला विश्वास बसणार नाही!

या संदेश/सूचनांमध्ये काय साम्य आणि फरक आहेत?

प्रत्येक संदेशात कोणता स्वर वापरला गेला आहे (उदा.: उत्तेजित करणारा)?

कोणते संदेश उघडण्यास सर्वात जास्त आकर्षक वाटतात? का?

क्लिकबेट

amazon future engineer

तुम्हाला माहीत आहे का?

क्लिकबेट हि एक प्रकारची ऑनलाइन सामग्री (उदा. शीर्षक, पोस्ट किंवा संदेश) असतात, जी वाचकांना क्लिक करायला लावण्यासाठी डिझाइन केलेली असते. मासे पकडण्यासाठी मासेमारी करताना ज्याप्रमाणे आमिष जोडले जाते, त्याचप्रमाणे ऑनलाइन क्लिकबेट आपल्या क्लिकसाठी आपल्याला फसवण्याचा प्रयत्न करते! हे बहुतेकदा अतिशयोक्तीपूर्ण किंवा नाट्यमय पद्धतीने लिहिलेले असते, रोमांचक किंवा असामान्य माहितीचे आश्वासन देते आणि वाचकाला लिंकवर क्लिक करण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी माहिती गूढ ठेवते. हे संदेश वाचकाने ऑनलाइन वापरलेल्या इतर पोस्ट,रील्स किंवा शोध निकालांवर आधारित असू शकतात. क्लिकबेटमुळे बनावटी बातम्या, घोटाळे किंवा संशयास्पद/हानिकारक साइट्स ला पोहचवू शकतात.

खाली दिलेली वैशिष्ट्ये सामान्यतः क्लिकबेटमध्ये वापरली जातात. यापैकी कोणती वैशिष्ट्ये तुम्ही यापूर्वी पाहिली आहेत?

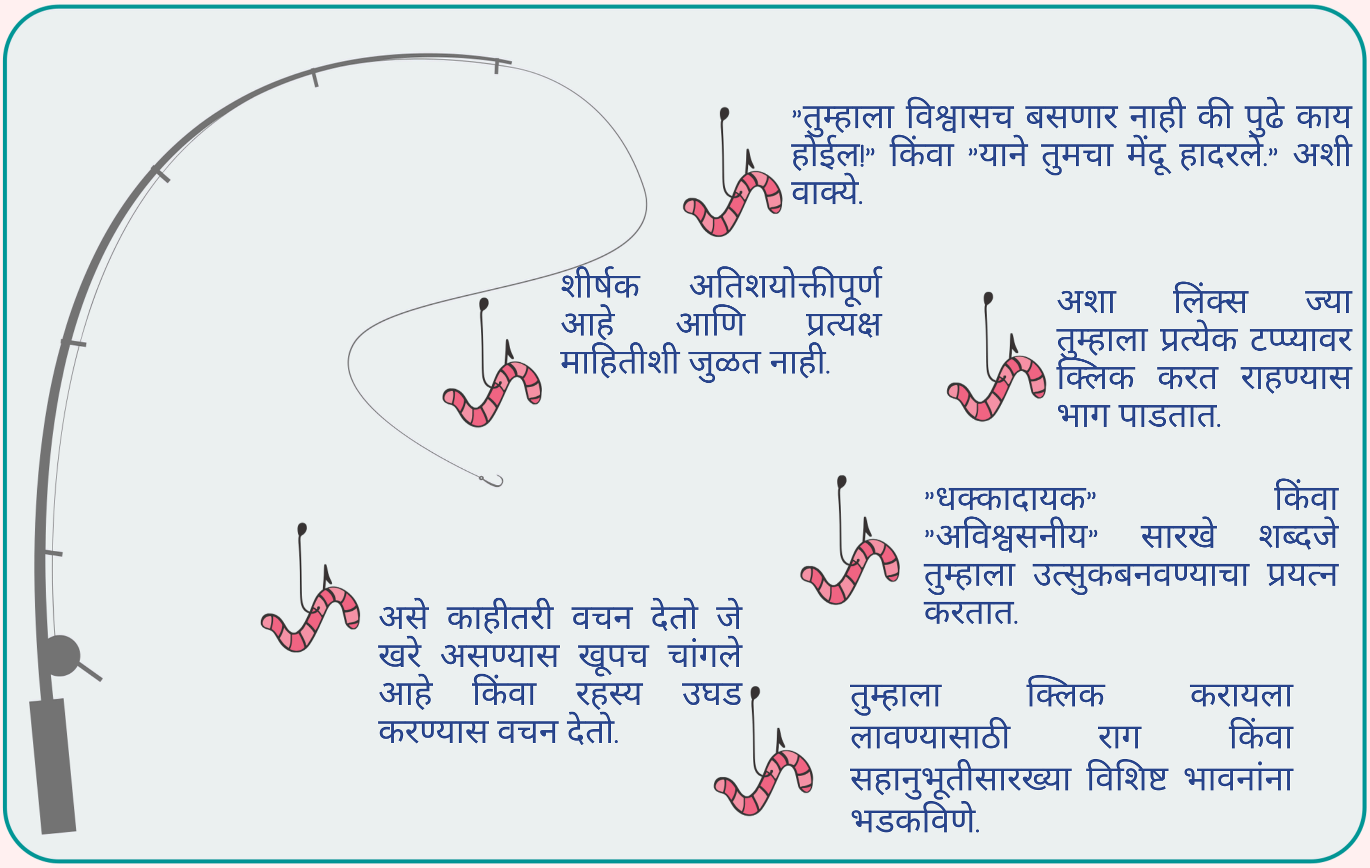

तुम्ही इतर कोणत्या वैशिष्ट्यांचा विचार करू शकता? ऑनलाइन संदेश, सूचना आणि पोस्टवरील तुमच्या प्रतिक्रियांबद्दल जागरूक राहिल्याने तुम्हाला क्लिकबेट ओळखण्यास आणि हानी किंवा हाताळणीपासून स्वतःचे संरक्षण करण्यास मदत होऊ शकते. लक्षात ठेवा, क्लिक करण्यापूर्वी नेहमी विचार करा!

~~I.Digital Media Literacy: What is Clickbait? (n.d.) GCFGlobal.~~

ऑनलाईन धमक्या

amazon future engineer

ऑनलाइन फसवणुकीबद्दल त्याच्या शेजाऱ्यांच्या अनुभवांचे विश्लेषण करून, आदिलला कोणत्या प्रकारचे धोके त्याच्यावर परिणाम करू शकतात हे समजून घेण्यास मदत करा. सुदैवाने, तुमच्याकडे थ्रेट बस्टर २.० नावाचे एक विशेष उपकरण आहे, ज्याने काही ऑनलाइन धोके ओळखले आहेत! तथापि, आदिलला माहिती मिळत राहण्यास मदत करण्यासाठी तुम्हाला खऱ्या ऑनलाइन धोक्याशी मानसिकरित्या जुळावे लागेल!

या ऑनलाईन अनुभवांना पहा

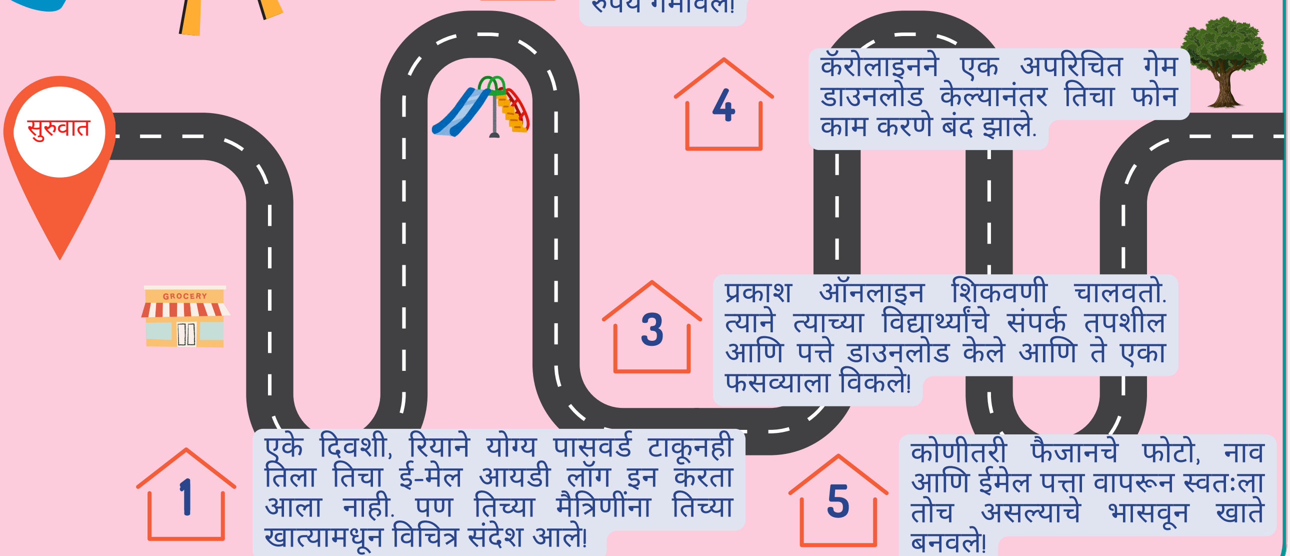

1. एके दिवशी, रियाने योग्य पासवर्ड टाकूनही तिला तिचा ई-मेल आयडी लॉग इन करता आला नाही. पण तिच्या मैत्रिणींना तिच्या खात्यामधून विचित्र संदेश आले!

2. नीना काकूंना एक मेसेज येतो की तिला लॉटरी मिळाली आहे आणि पैसे मिळवण्यासाठी तिला तिच्या खात्याची माहिती द्यावी लागेल. तिने तपशील शेअर केला - आणि त्याऐवजी २०,००० रुपये गमावले!

3. प्रकाश ऑनलाइन शिकवणी चालवतो. त्याने त्याच्या विद्यार्थ्यांचे संपर्क तपशील आणि पत्ते डाउनलोड केले आणि ते एका फसव्याला विकले!

4. कॅरोलाइनने एक अपरिचित गेम डाउनलोड केल्यानंतर तिचा फोन काम करणे बंद झाले.

5. कोणीतरी फैजानचे फोटो, नाव आणि ईमेल पत्ता वापरून स्वतःला तोच असल्याचे भासवून खाते बनवले!

[___] हॅकिंग म्हणजे जेव्हा कोणी दुसऱ्या व्यक्तीच्या परवानगीशिवाय - प्रगत कोड वापरून - माहिती चोरण्यासाठी किंवा हानी पोहोचवण्यासाठी त्यांच्या डिव्हाइस/खात्यात प्रवेश करतो।

[___] ओळख चोरी म्हणजे जेव्हा एखाद्याची वैयक्तिक माहिती परवानगीशिवाय वापरली जाते (उदा.: बनावट ओळख तयार करण्यासाठी किंवा बेकायदेशीर क्रियाकलापांसाठी ती वापरणे।)

[___] फिशिंग म्हणजे जिथे स्कॅमर लोकांना त्यांची वैयक्तिक माहिती शेअर करण्यास भाग पाडण्यासाठी खरे वाटणारे खोटे संदेश पाठवतात।

[___] डेटा चोरीमध्ये बेकायदेशीरपणे वैयक्तिक, गोपनीय किंवा आर्थिक माहिती घेणे आणि वितरित करणे समाविष्ट आहे.

[___] मालवेअर म्हणजे एक संगणक सॉफ्टवेअर, जसे की व्हायरस, जे गुप्तपणे संगणक किंवा संगणक नेटवर्कला हानी पोहोचवते.

2. Cyber Security - Awareness for Citizens. (2020, January 10). Cyber Crime Portal. .

आर्थिक धोखाधडी

amazon future engineer

तुम्हाला माहीत आहे का?

आजकाल, अनेक कुप्रसिद्ध ऑनलाइन स्कॅमर फोन कॉल, ई-मेल आणि मेसेजद्वारे फसवणूक करून लोकांकडून मोठ्या प्रमाणात पैसे लुटण्याचा प्रयत्न करतात. कोणीही याला बळी पडू शकतो! बऱ्याचदा, ते लोकांना घाबरवण्याचा किंवा उत्तेजित करून सहकार्य करण्याचा प्रयत्न करतात. आदिल हा त्याच्या कुटुंबातील एकमेव व्यक्ती आहे जो सक्रियपणे इंटरनेट वापरतो, त्यामुळे त्याच्या कुटुंबाला या स्कॅमपासून वाचण्यास मदत करणे त्याच्यावर अवलंबून आहे. तुम्ही त्याला मदत करू शकता का?

आदिलच्या वडिलांना फोन आला!

हॅलो, कोण?

मी तिलक आहे, बहादुरपूर पोलिस स्टेशन, बिहार वरून फोन करत आहे. आम्ही नुकतेच एका माणसाला अटक केली आहे, तो म्हणतो की तू त्याचा चुलत भाऊ आहेस. आम्हाला कळले की तुमचा फोन नंबर आणि बँक तपशील बेकायदेशीर कामांसाठी वापरला गेला आहे.

काय?! पण मी कालच माझ्या चुलत भावाला भेटलो! तो बिहारमध्ये कसा असू शकतो?

यामुळे तुम्ही अडचणीत येऊ शकता, पण काळजी करू नका-मला माहिती आहे की तुम्ही निर्दोष आहात. सुरक्षित राहण्यासाठी माझ्या सूचनांचे पालन करा. तुमचे पैसे सुरक्षित करण्यासाठी आम्ही कागदपत्रे तयार करत असताना ५०,००० रुपये दुसऱ्या खात्यात ट्रान्सफर करा. तुमच्या बँकेच्या माहितीसह १५ मिनिटांत मला परत कॉल करा, अन्यथा आम्हाला तुमच्यावर आणि तुमच्या चुलत भावावर शुल्क आकारावे लागेल।

आदिल त्याच्या वडिलांना काय सल्ला देऊ शकतो? सर्व योग्य पर्याय निवडा।

अ. ही करा किंवा मरा अशी परिस्थिती आहे - अधिकाऱ्याला तपशील द्या!
ब. पोलिस अधिकाऱ्याकडून त्याचा आयडी नंबर मागवा आणि त्याची पडताळणी करण्यासाठी बहादुरपूर पोलिस ठाण्याच्या अधिकृत फोनवर कॉल करा।
क. चुलत भावाला अटक झाली आहे का ते तपासण्यासाठी फोन करा।
ड. तक्रार दाखल करण्यासाठी सायबर क्राइम सेलशी संपर्क साधा।
इ. संकटात मदतीसाठी मित्र आणि कुटुंबातील सदस्यांशी संपर्क साधा!

3. ~~Don't fall prey to these scams! 10 common ways in which scamsters can fraud you. (2024, October 14). Times of India.~~

आर्थिक धोखाधडी

आदिलच्या आईला एक संदेश येतो!

पैसे कमवायचे आहेत पण पूर्णवेळ काम करू शकत नाही? WerkWus वर, तुम्ही फक्त सोशल मीडिया पोस्ट शेअर करून महिन्याला ८००० रुपये कमवू शकता! सुरुवात करण्यासाठी येथे साइन अपकरा:

वाह, आजकाल तुम्ही काहीही ऑनलाइन करू शकता! कदाचित मी साइन अप करावे...

आदिल त्याच्या आईला काय सल्ला देऊ शकतो?

अ. संधीची पडताळणी करण्यासाठी वेब सर्च करा.
ब. URL कंपनीच्या नावाशी जुळते का ते तपासा - ती संशयास्पद दिसते का?
क. ही एक उत्तम संधी आहे - ती घ्या!
ड. सायबर क्राइम सेल किंवा पोलिसांना अलर्ट करण्यासाठी संपर्क साधा.
इ. नंबर ब्लॉक करा आणि तक्रार करा.

आदिलच्या काकांना एक कॉल येतो!

हॅलो?

नमस्कार साहेब, मी नेहा आहे, झेटर बँकेतून कॉल करत आहे. तुमचे केवायसी आणि खात्याचे तपशील सरकारी नियमांनुसार अपडेट करणे आवश्यक आहे जेणेकरून तुम्ही सुरक्षित राहू शकाल. अन्यथा, आम्हाला तुमचे खाते निलंबित करावे लागेल. मी तुम्हाला लिंक पाठवत आहे, कृपया हे कॉलवर करा।

ओके. तुमचे लिंक उघडत आहे।

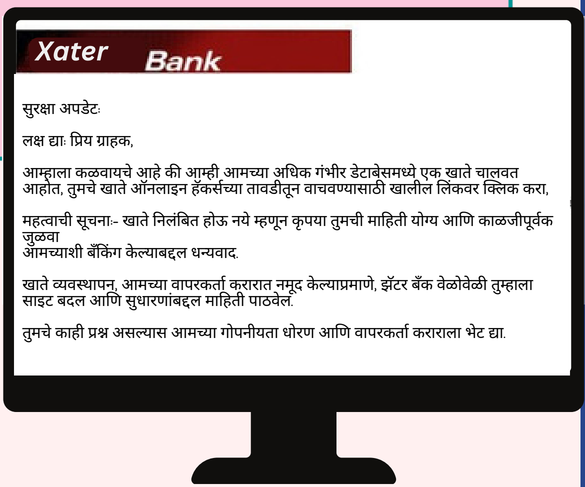

Xater Bank

सुरक्षा अपडेट:

लक्ष द्या: प्रिय ग्राहक,

आम्हाला कळवायचे आहे की आम्ही आमच्या अधिक गंभीर डेटाबेसमध्ये एक खाते चालवत आहोत, तुमचे खाते ऑनलाइन हॅकर्सच्या तावडीतून वाचवण्यासाठी खालील लिंकवर क्लिक करा,

महत्वाची सूचना:- खाते निलंबित होऊ नये म्हणून कृपया तुमची माहिती योग्य आणि काळजीपूर्वक जुळवा
आमच्याशी बँकिंग केल्याबद्दल धन्यवाद.

खाते व्यवस्थापन, आमच्या वापरकर्ता करारात नमूद केल्याप्रमाणे, झॅटर बँक वेळोवेळी तुम्हाला साइट बदल आणि सुधारणांबद्दल माहिती पाठवेल.

तुमचे काही प्रश्न असल्यास आमच्या गोपनीयता धोरण आणि वापरकर्ता कराराला भेट द्या.

आदिल आपल्या काकांना काय सल्ल्ला देऊ शकतो?

अ. सरकारी नियमांनुसार फॉर्म भरा.
ब. त्याच्या बँक रिलेशनशिप मॅनेजरला पडताळणीसाठी कॉल करा.
त्याची स्वत:ची बँक त्याच्या खात्याची माहिती का मागेल?
क. वेबसाइट विश्वासार्ह आहे की नाही ते तपासा:
यूआरएल, ई-मेल आणि लेआउट, डिझाइनमध्ये त्रुटी आहेत का?
ड. सायबर क्राइम सेलशी संपर्क साधा!

उत्तर कुंजी

ऑनलाईन जागरूक रहा

आदिलला बहुतेक या बातम्यांवर क्लिक करायचा मोह होईल:

- या आठवड्याच्या शेवटी तुम्ही नक्की पहावे असे बिंज-वर्दी शो!
- तुम्हाला रडवणाऱ्या बॉलीवूड स्टार्सच्या हृदयद्रावक कहाण्या।
- मुलीला अज्ञात डायरी सापडली - पुढे काय होते हे ऐकून तुम्हाला विश्वास बसणार नाही!

इतर कथांमध्ये तटस्थ स्वर वापरला जातो, परंतु ह्या वरील सूचना त्याला उत्तेजित करण्याचा, खूप उत्सुकतेचा आणि भावनिक स्वराचा वापर करून असे वाटवण्याचा प्रयत्न करतात की जर त्याने क्लिक केले नाही तर तो महत्त्वाची माहिती गमावेल! थोडक्यात, ह्या क्लिकबेट सूचना आहेत!

ऑनलाईन धमक्या

1. हॅकिंग
2. फसवणूक
3. डेटा चोरी
4. मालवेअर
5. ओळख चोरी

आर्थिक धोखाधडी

आदिलच्या वडिलांची गोष्ट:

ब. पोलिस अधिकाऱ्याला त्याचा आयडी नंबर विचारा आणि त्याची पडताळणी करण्यासाठी बहादुरपूर पोलिस स्टेशनच्या अधिकृत फोनवर कॉल करा.

क. चुलत भावाला अटक झाली आहे का ते तपासण्यासाठी फोन करा.

ड. तक्रार दाखल करण्यासाठी सायबर क्राइम सेलशी संपर्क साधा.

इ. संकटात मदतीसाठी मित्र आणि कुटुंबातील सदस्यांशी संपर्क साधा।

आदिलच्या आईची गोष्ट:

अ. संधीची पडताळणी करण्यासाठी वेब सर्च करा।

ब. URL कंपनीच्या नावाशी जुळते का ते तपासा - ते संशयास्पद दिसते का?

ड. सायबर क्राइम सेल किंवा पोलिसांना अलर्ट करण्यासाठी संपर्क साधा।

इ. नंबर ब्लॉक करा आणि तक्रार करा।

आदिलच्या काकांची गोष्ट:

ब. त्याच्या बँक रिलेशनशिप मॅनेजरला फोन करून पडताळणी करा. त्याची स्वतःची बँक त्याच्या खात्याची माहिती का मागेल?

क. वेबसाइट विश्वासार्ह आहे की नाही ते तपासा: URL, ई-मेल आणि लेआउट, डिझाइनमध्ये त्रुटी आहेत का?

ड. सायबर क्राइम सेलशी संपर्क साधा।

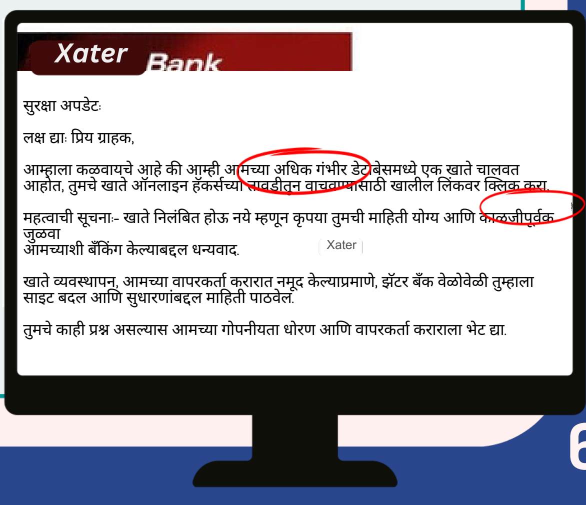
Xater Bank

सुरक्षा अपडेट:

लक्ष द्या: प्रिय ग्राहक,

आम्हाला कळवायचे आहे की आम्ही आमच्या अधिक गंभीर डेटाबेसमध्ये एक खाते चालवत आहोत, तुमचे खाते ऑनलाइन हॅकर्सच्या तावडीतून वाचवण्यासाठी खालील लिंकवर क्लिक करा.

महत्वाची सूचना:- खाते निलंबित होऊ नये म्हणून कृपया तुमची माहिती योग्य आणि काळजीपूर्वक जुळवा
आमच्याशी बँकिंग केल्याबद्दल धन्यवाद.

खाते व्यवस्थापन, आमच्या वापरकर्ता करारात नमूद केल्याप्रमाणे, झॅटर बँक वेळोवेळी तुम्हाला साइट बदल आणि सुधारणांबद्दल माहिती पाठवेल.

तुमचे काही प्रश्न असल्यास आमच्या गोपनीयता धोरण आणि वापरकर्ता कराराला भेट द्या.